

1978, 3. srpna – *Sdělení VONS č. 21 o propuštění Jiřího Gruši a Pavla Roubala z vazby a pokračování jejich trestního stíhání pro trestný čin pobuřování na svobodě a o pokračujícím věznění Jana Šimsy.*¹

Po dvouměsíční vazbě byl dne 28. 7. 1978 propuštěn na svobodu ing. Pavel Roubal a dne 31. 7. 1978 spisovatel Jiří Gruša. Jak jsme oznámili ve sdělení č. 14, byli zadrženi v době návštěvy L. Brežněva v Praze a obviněni z trestného činu pobuřování (§ 100 tr. z.).² Výbor vítá jejich propuštění z vazby. Trestní stíhání proti oběma však pokračuje³, a proto budeme veřejnost nadále informovat o jejich cause;⁴ současně upozorňujeme, že od Brežněvovy návštěvy je doposud ve vazbě duchovní Jan Šimsa.⁵

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 10, s. 6.

POZNÁMKY

¹ K případu Jiřího Gruši a Pavla Roubala viz dále sdělení VONS č. 14 a 149, dokumenty č. 14 a 150.

² Dne 19. 7. 1978 byli usnesením vyšetřovatele Správy vyšetřování StB kpt. Jiřího Smolíka přizváni znalci JUDr. Jaroslav Nussberger a Ing. Milošlav Hoferek, aby posoudili písemnost nazvanou *Dotazník*. Ve znaleckém posudku bylo mj. uvedeno: „*Způsob literárního ztvárnění a styl vyjadřování myšlenek i používaných výrazů vyznívají nevalně, přičemž literární úroveň dále značně snižují v celkovém působení románu nízká morální kriteria a vulgárně paušalizující názor na život. [...] Zvlášť výrazné je nekritické subjektivní ladění politických a společenských úsudků s neuváženými výroky, vulgárními výrazy i naturalistickým pohledem na násilí. Autor si libuje v tragikomickém způsobu výpovědi, což se dále mísí s plytkým kondelíkovským humorem. [...] Smysl románu je třeba vidět ve zpochybňování společenského řádu v celém našem poválečném vývoji a nepřímém napadání socialistického zřízení ČSSR. Díkce autora je nejen kritická, ale přímo odsuzující, tedy nepřátelská lidově demokratickému zřízení, neboť převažuje negativní jednostrannost, odsuzující výsměch. [...] Román musí působit rušivě na společenské klima. Zvlášť negativně může zasáhnout mladé lidi, neboť systematicky ponižuje a nivelizuje morálně poli-*

tické hodnoty, vztahy mezi lidmi obnažuje především k jejich špatnému jádru.“ Podle dobového komentáře nazvaného „Pobuřování a znalci“ bylo i přes datum vyplacení znalečného 4. 8. 1978 pravděpodobné, že expertiza byla vypracována již před zatčením J. Gruši a sloužila k odůvodnění postupu StB. Usnesení o přibrání soudních znalců, znalecký posudek a komentář k němu viz in: LP, Sb. VONS, inv č. 109, sign. I/8, kart. 24; též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90. Alternativní posudek na Grušův román *Dotazník*, samozřejmě jiného vyznění, napsal Jan Tesař. LP, Sb. VONS, inv č. 109, sign. IV/14, kart. 24.

Dále byl vyšetřovatelem Správy vyšetřování StB kpt. Jiřím Smolíkem přizván 6. 7. 1978 znalec v oboru knihvazačství a 7. 7. 1978 také znalci, kteří měli vyšetřit psychický stav P. Roubala. Usnesení viz in: tamtéž, sign. I/9, kart. 24.

³ Dne 8. 11. 1978 rozhodl vyšetřovatel kpt. Jiří Smolík o vyloučení trestní věci P. Roubala z případu J. Gruši. Své rozhodnutí odůvodnil prodlužující se dobou vyhotovení psychiatrického posudku na Roubala. Usnesení o vyloučení věci P. Roubala z 8. 11. 1978 viz in: tamtéž, sign. I/12, kart. 24.

⁴ Roubal se také ještě ve vazbě dne 10. 7. 1978 obrátil na předsedu vlády ČSSR Lubomíra Štrougala se stížností na orgány činné v trestním řízení. Dostal zamítavou odpověď, resp. jeho žádost byla postoupena Generální prokuratuře k vyšetření. Znovu se na L. Štrougala obrátil se svou stížností 7. 6. 1979. Dopisy předsedovi vlády ČSSR Lubomíru Štrougalovi obsahující zprávu o jeho případě z 10. 7. 1978 a 7. 6. 1979 jsou uloženy in: tamtéž, sign. II/2, kart. 24.

Na podporu obou trestně stíhaných se zvedla vlna solidarity. Charta 77 se dne 4. 6. 1978 prostřednictvím svých mluvčích Ladislava Hejdánka a Marty Kubišové obrátila na generálního prokurátora ČSSR Jána Feješ se žádostí o jejich okamžité propuštění. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 156–157. Dvacet dalších českých spisovatelů dne 5. 6. 1978 informovalo o případu své západní kolegy v dopise zvaném „Trochu méně vedra bychom prosili“ in: *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 8, s. 11–12. Na Svaz českých spisovatelů se obrátila Zdena Tominová, podobně jako Václav Havel, Karol Sidon a Ludvík Vaculík, kteří se neúspěšně pokusili 23. 6. 1978 navštívit předsedu svazu Josefa Rybáka. *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 9, s. 5. Dne 1. 7. 1978 adresovali britskému ministerskému předsedovi Jamesi Callaghanovi svoji žádost o pomoc Rudolf Battěk, Jaroslav Mezník a Jiří Müller, LP, Sb. VONS, inv č. 109, sign. IV/5, kart. 24.

Případu se hojně věnovala exilová periodika, viz mj. text Eduarda Goldstückerka „Případ Jiří Gruša“ in: *Listy* 8, 1978, č. 5 (září), s. 44–46; článek „Případ Grůša“ [sic] in: *Londýnské listy*, 1978, č. 7–8, s. 3; článek „Pro krajský soud v Praze... (Dodatek k vyšetřovacímu protokolu obžalované-

ho Jiřího Gruši“ in: *Americké listy*, 1979, č. 4 (26. 1.), s. 3. Exilové Listy publikovaly vyjádření Heinricha Bölla ke Grušovu dílu *Dotazník* a k jeho trestnímu stíhání, *Listy* 11, 1981, č. 3–4 (červenec), s. 80–81. Informace o Chartě 77 zmínily článek Hanse Petera Rieseho v deníku *Frankfurter Allgemeine Zeitung* o J. Grušovi, *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 8, s. 27.

⁵ K případu Jana Šimsy viz dále sdělení VONS č. 17, 28, 40 a 48, dokumenty č. 17, 28, 40 a 48.